

РОБЪРТ ШЕКЛИ

ТОВА ЛИ ПРАВЯТ ХОРАТА?

Превод от английски: Рени Димитрова, 1997

chitanka.info

Еди Кинтеро купи бинокъла от склада на Хамерман за снабдяване на армията и флотата („Най-високо качество, плащане в брой, стоката не се приема обратно“). Отдавна искаше да притежава наистина хубав бинокъл, защото се надяваше с него да види някои неща, които иначе не би могъл. По-точно, той се надяваше да види как се събличат момичетата в отсрещната сграда „Човин армс“.

Но имаше и друга причина. Без да признава дори и пред себе си, Кинтеро очакваше онова видение в миг на съсредоточаване, когато част от света бива внезапно ярко осветена и попаднала в нещо като рамка, ти позволява да зърнеш като през лупа нещо ново, някаква драма сред тъпото ежедневие.

Моментът на този поглед никога не трае дълго. Скоро попадаш отново в обикновения си свят. Но остава надеждата, че нещо — някакво украшение, книга, човек — ще промени завинаги живота ти, ще те измъкне от неизречената ти тиха тъга и най-после ще ти даде възможност да съзреш чудесата, които винаги си знаел, че са там, пред погледа ти.

Бинокълът бе опакован в здрава дървена кутия с надпис: „XII секция, флотски корпус, Куантико, Вирджиния“. Под него се четеше: „секретно производство“. Само заради възможността да отвориш подобна кутия си струваше да платиш онези 15,99 долара, които Кинтеро бе дал.

В кутията имаше стиропорени стружки и силиконови пликчета, а най-после се показа и самият бинокъл. Не приличаше на нищо, което Кинтеро бе виждал преди. Обективите бяха квадратни, а не кръгли и върху тях бяха гравирани някакви неразбираеми деления. Имаше и табелка, на която пишеше: „Експериментален модел. Да не се изнася от полигона за изпитания.“

Кинтеро взе бинокъла. Той беше тежък и вътре нещо дрънкаше. Той свали пластмасовите предпазни капачки и насочи бинокъла към прозореца.

Не видя нищо. Той разтърси бинокъла и чу отново дрънченето. Но после призмата или огледалцето, или каквото и да бе онова, което дрънчеше, трябва да попадна на мястото си, защото внезапно той вече виждаше.

Гледаше през улицата към грамадата на „Човин армс“. Изображението бе невероятно ясно и отчетливо: имаше чувството, че е

застанал на около три метра от външната стена на сградата. Той огледа бързо прозорците на най-близкия апартамент, но там не се виждаше нищо. Беше горещ юлски съботен следобед и Кинтеро предположи, че всички момичета са на плажа.

Той завъртя колелцето за фокусиране и изпита чувството, че се движи. Едно безтелесно око, движещо се пред лещите, близо до стената на сградата. Първо на метър и половина, после на сантиметри, откъдето можеше да види малките пукнатини в белия бетон и точките ръжда по оксидираните алуминиеви рамки на прозорците. Той спря, за да разгледа този необикновен пейзаж, а после отново завъртя фокуса много бавно. Стената се надигна пред него, а после изведнъж той бе минал през нея и се намираше в апартамента.

Бе толкова изплашен, че свали бинокъла за миг, за да може да се ориентира.

Когато погледна отново през окуляра, бе същото като преди: струваше му се, че е вътре в апартамента. Зърна някакво движение встрани, опита се да го локаризира, но тогава онази част издрънча и окулярите потъмняха.

Той завъртя и разтърси бинокъла и частицата се търкулна насамнатам, но пак не виждаше нищо. Той остави бинокъла върху кухненската маса, чу лек щракащ звук и се наведе, за да погледне отново. Явно огледалцето или призмата бе попаднала отново на мястото си, защото можеше да вижда.

Реши да не рискува да размести частта отново. Остави бинокъла върху масата, коленичи и погледна през окулярите.

Гледаше към един мрачно осветен апартамент с дръпнати завеси и запалено осветление. На пода седеше някакъв индианец или по-скоро мъж, облечен като индианец. Беше костелив, рус мъж с корона от пера, мокасини, измачкани кожени панталони и риза, и пушка. Той държеше пушката като за стрелба и се целеше в нещо, намиращо се в ъгъла на стаята.

До индианеца в едно кресло бе седнала дебела жена в розов пеньоар и говореше разпалено по телефона.

Кинтеро забеляза, че пушката на индианеца бе играчка, дълга може би наполовината на истинска.

Индианецът продължаваше да стреля по ъгъла на стаята, а жената продължаваше да говори и да се смее по телефона.

След няколко мига индианецът престана да стреля, обърна се към жената и ѝ подаде пушката си. Жената остави телефона, намери друга пушка-играчка облежната на креслото ѝ и я подаде на индианеца. После вдигна другата пушка и започна да я зарежда на ужким с патрони.

Индианецът продължи да стреля бързо и внимателно. Лицето му бе опънато и сериозно. Лице на човек, който сам защитава оттеглянето на племето си в Канада.

Внезапно индианецът като че ли дочу нещо. Той погледна през рамо. Лицето му се изпълни с ужас. Той внезапно се извърна и насочи пушката си. Жената също погледна и устата ѝ се разтвори от учудване. Кинтеро се опита да зърне онова, което гледаха, но кухненската маса се заклати, в бинокъла нещо изщрака и той изключи.

Кинтеро се изправи и се заразхожда из стаята си. Бе зърнал какво правят някои хора когато са сами и никой не ги вижда. Беше възхитително, но странно, защото той не знаеше какво означава. Дали индианецът не беше луд, а жената негова пазачка? Или си бяха обикновени хора, играещи на някаква безобидна игра? Или е наблюдавал патологичен убиец, който тренира? Снайпер, който след седмица, месец или година ще си купи истинска пушка и ще стреля по истински хора, докато сам не бъде убит? И какво всъщност се случи накрая? Това дали беше част от ребуса, или се случи нещо друго, нещо неочаквано?

Нямаше отговор на тези въпроси. Можеше само да очаква какво още ще му покаже бинокъла.

Следващите си действия той планира внимателно. Беше жизненоважно бинокълът да не мърда. Кухненската маса бе твърде нестабилна, за да постави пак там бинокъла. Той реши да използва ниската масичка в хола.

Обаче бинокълът не работеше. Той го разтърси и чу как незакрепената част дрънчи. Беше като в онези играчки, в които трябваше да вкараш малка метална сачма в определен отвор. Само че тук трябваше да го прави без да вижда нито топчето, нито отвора.

След половин час, като не успя, той остави бинокъла върху масичката, изпуши една цигара, пийна една бира, а после отново го раздруса. Чу как частта попадна на мястото си и внимателно постави бинокъла върху един стол.

Беше се изпотил от напрежение и затова се съблече до кръста, а след това се наведе и погледна през обектива. Той завъртя много внимателно шайбата за фокусиране и погледът му премина през улицата и през външната стена на сградата отсреща.

Гледаше в голяма, официална холна стая, обзаведена в бяло, синьо и златно. Двама красиви млади хора седяха върху източено канапе — мъж и жена. И двамата бяха облечени в старинни костюми. Жената носеше богата рокля с дълбоко деколте над малкия, закръглен бюст. Косата ѝ бе сресана на масури. Мъжът носеше дълго черно сако, сиви панталони пристегнати под коленете и яркобели чорапи. Бялата му риза бе общита с дантели, а косата му напудрена.

Момичето се смееше на нещо, което той бе казал. Мъжът се надвеси над нея и я целуна. Тя замря за миг, а после го прегърна през шията.

Те рязко прекъснаха прегръдката си, защото в този миг в стаята влязоха трима мъже. Бяха облечени изцяло в черно с черни маски и носеха саби. Зад тях се виждаше и четвърти, но Кинтеро не можеше да го огледа добре.

Младият мъж скочи прав и грабна една сабя от стената. Той започна да се бие с тримата, като обикаляше кушетката, докато момичето стоеше замръзнало от ужас.

След това в обсега на погледа се появи четвъртият мъж. Той беше висок и богато облечен. По пръстите му блестяха скъпоценни камъни, а на врата му висеше диамантен медальон. Носеше бяла перука. Когато го видя, момичето зяпна от изненада.

Младият мъж прониза един от противниците си в рамото, после прескочи с лекота кушетката, за да избегне удар в гърба от един от другите двама. Той се биеше с двамата си противници с явна лекота, а четвъртият от мъжете гледа известно време, после измъкна изпод горната си дреха една кама и я хвърли. Удари с дръжката ѝ младия мъж в челото.

Младежът залитна назад и един от маскираните нападна. Сабята му улучи младежа в гърдите, огъна се и после се плъзна между ребрата му. Младежът я погледна за миг, а после падна, а ризата му се обагри с кръв.

Момичето припадна. Четвъртият мъж каза нещо и един от маскираните вдигна момичето, другият помогна на ранения си другар. Всички излязоха и оставиха младежа окървавен върху лъснатия под. Кинтеро завъртя бинокъла, за да види дали ще може да проследи другите. Незакрепената част изтропа и бинокълът загуби видимост.

Кинтеро си притопли канче супа и се загледа замислено в него. Мислеше за онова, което бе видял. Може да бе репетиция за някаква пиеса... Но сабята изглеждаше истинска и младежът на пода изглеждаше зле ранен, може би мъртъв.

Каквото и да беше, той бе имал възможността да наблюдава един личен момент от човешкия живот. Бе видял още някои от необяснимите неща, които правят хората.

Това му даде едно шеметно, божествено усещане, че може да вижда неща, които никой друг не би могъл.

Единственото, което го дразнеше, бе невероятната несигурност на бъдещите му видения. Бинокълът бе повреден. Някаква важна част не бе закрепена и всичките тези чудеса можеха да бъдат прекъснати в един момент.

Той се замисли дали да не даде бинокъла на поправка. Но разбра, че може да получи обратно просто един обикновен бинокъл, който би му показвал много добре обикновени неща, но с него нямаше да може да вижда странни и скрити неща през стените.

Той погледна отново през обектива, не видя нищо и започна да тръска и върти бинокъла. Чуваше как частта се върти и търкаля из него, но лещите оставаха тъмни. Той продължи да върти бинокъла, нетърпелив да види следващото чудо.

Частицата внезапно попадна на мястото си. Този път решен да не рискува, Кинтеро постави бинокъла върху килима на пода. Той легна, наклони глава настрани и опита да погледне през единия обектив. Но угълът бе неподходящ и той не виждаше нищо.

Започна да вдига внимателно бинокъла, но частта се помръдна и той го остави нежно на пода. През лещите все още се виждаше светлина, но както и да извиваше главата си, не можеше да се нагласи така, че да погледне през тях.

Замисли се за миг и установи, че има само един изход от положението. Той се изправи, разкрачи крака над бинокъла и се наведе. Сега виждаше през обектива, но не можеше да стои дълго в тази поза. Изправи се и се замисли отново.

Разбра какво трябва да направи. Събу обувките си, отново се разкрачи над бинокъла и застана върху главата си. Трябваше да опита няколко пъти позата, преди да постави главата си точно пред лещите. После опря краката се на стената и успя да заеме стабилно положение.

Сега гледаше в голям кабинет, някъде в сградата „Човин армс“. Беше модерен, богато обзаведен кабинет без прозорци, осветен отвътре.

В стаята имаше само един човек — едър, добре облечен бял мъж на около петдесет години, седнал зад бюро от бяло дърво. Седеше почти неподвижно, явно дълбоко замислен.

Кинтеро виждаше всеки детайл в кабинета, дори малката махагонова пластинка върху бюрото, на която пишеше: „Кабинет на директора. Отказите свършват тук.“

Директорът се изправи и отиде до един стенен сейф, скрит зад картина. Той го отключи и извади метална кутия малко по-голяма от кутия за обувки. Занесе я на бюрото си, извади от джоба си един ключ и я отвори.

Извади от кутията някакъв предмет, обвит в червена копринена кърпа. Махна кърпата и постави предмета върху бюрото си. Кинтеро видя, че бе статуетка на маймуна, изрязана от нещо като вулканична скала.

Беше странна маймуна обаче, защото имаше четири ръце и шест крака.

После директорът отключи едно чекмедже на бюрото си, извади дълга пръчица, постави я в скута на маймуната и я запали със запалката си.

Издигна се мазен, черен дим и директорът започна да танцува около статуетката. Устните му се движеха и Кинтеро предположи, че пее или рецитира.

Той продължи така около пет минути, а после димът започна да се сгъстява и да заема форма. Скоро се оформи в копие на маймуната, но увеличено до размерите на мъж. Нещо ужасно грозно, направено от дим и заклинания.

Димният демон (както го нарече Кинтеро) държеше пакет в една от четирите си ръце. Той го подаде на Директора, който се поклони дълбоко, когато го взимаше и побърза да се върне при бюрото си. Той отвори пакета и върху бюрото се разпръсна куп хартия. Кинтеро успя да различи пачки пари и купчини ценни книжа, приличащи на борсови сертификати.

Директорът се отдръпна встрани, отново се поклони ниско на димния демон и му заговори. Устните на димната фигура се раздвижиха, а директорът отговаряше. Те като да се караха.

После директорът трепна, отиде до интеркома си и натисна един бутон.

В стаята влезе красива млада жена със стенографски тефтер и молив. Тя видя димния демон и устните ѝ се разтвориха в писък. Тя затича обратно към вратата, но не успя да я отвори.

Обърна се и видя, че димният демон лети към нея и я обгръща.

През цялото време Директорът броеше купчините пари, без да се интересува какво става в кабинета му. Но когато от главата на димния демон избликна ярка светлина и четирите му космати ръце придърпаха съпротивляващата се жена към тялото му, той вдигна поглед...

В този миг вратните мускули на Кинтеро не издържаха. Той падна и при това движение бутна бинокъла.

Кинтеро веднага се надигна и заразтрива врата си с две ръце. Дали не бе станал жертва на халюцинация? Или бе видял нещо тайнствено и магично, за което съвсем малко хора знаеха и което използваша, за да поддържат властта си — едно от най-скритите и невероятни неща, които правят хората?

Не знаеше отговора, но знаеше, че е станал свидетел на поне едно от тези видения. Той застана отново върху главата си и погледна през бинокъла.

Да, виждаше! Гледаше към една скучно обзаведена стая. Вътре в нея той видя един слаб мъж на около тридесет години с малко коремче, разсъблечен до кръста, застанал на главата си, опрял краката си, обути

в чорапи на стената, гледащ през бинокъл, който лежеше на пода и беше насочен към стената.

Трябваше да мине само миг, за да разбере, че бинокълът му показва самия него.

Той седна на пода изпълнен с внезапна уплаха. Защото разбра, че е просто още един актьор в огромния театър на живота и че току-що е изпълнил една от ролите, също както изостаналите. Но кой тогава ги гледаше? Кой беше истинският наблюдател?

Той завъртя бинокъла на всички страни и погледна през другата страна на лещите. Видя чифт очи и помисли, че са отражение на неговите... Докато едното не му намигна бавно.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.